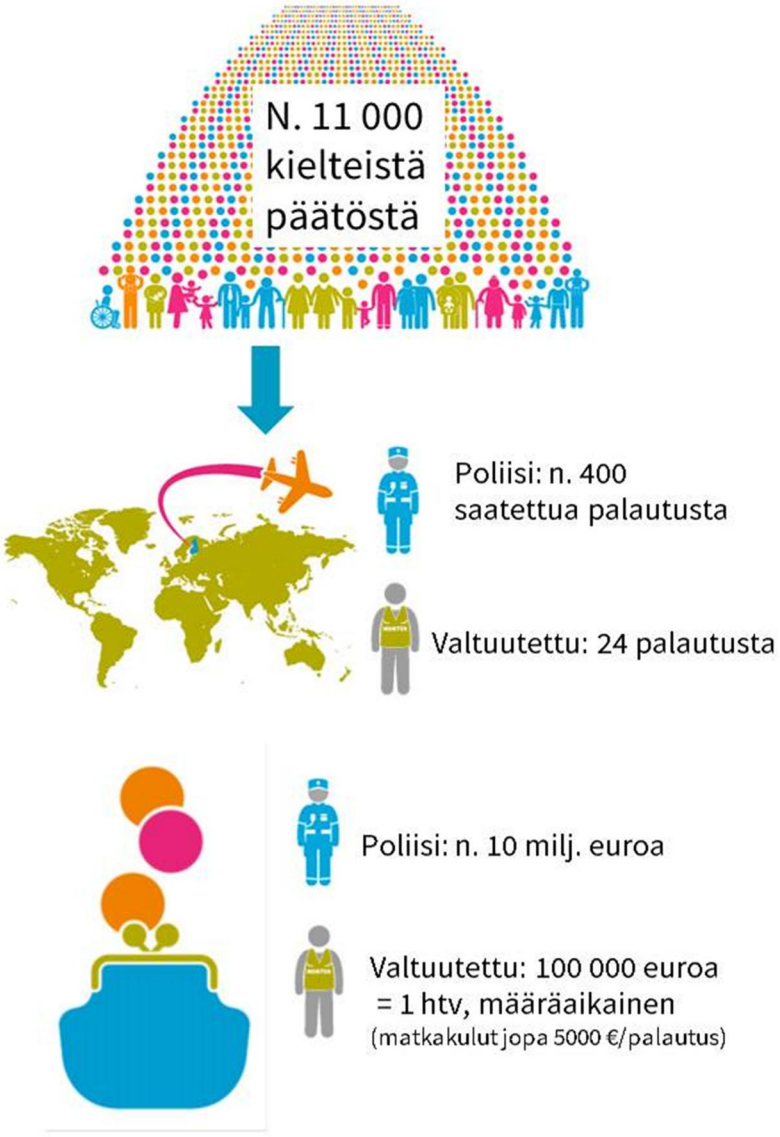
28.9.2017

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Eduskunnan lakivaliokunta

HE 106/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETUN RESURSSIT MAASTAPOISTAMISESSA

Yhdenvertaisuusvaltuutetun resurssit maasta poistamisen valvonnassa

Yhdenvertaisuusvaltuutetulla on vuodesta 2014 ollut tehtävänään valvoa maasta poistamisia. Tehtävä perustuu direktiiviin (2008/115/EY), minkä taustalla on huoli perusoikeusloukkauksista ja kokemukset jopa kuolemantapauksista maasta poistamisten yhteydessä.

Valtuutetulla ei ole pysyviä resursseja tehtävän toteuttamiseen, vaan tehtävää on toteutettu määräaikaisen EU-projektirahoituksella ja määräaikaisella (2017 ja 2018) OM:n rahoituksella. Hallintovaliokunta on jo vuonna 2015 antamassaan lausunnossa (HaVL 13/2015vp) todennut, että valtuutetulla ei ole tehtävään riittäviä resursseja. Hallintovaliokunta totesi lausunnossaan, ettei tehtävän rahoittamista väliaikaisella projektirahoituksella voida jatkaa.

Valtuutetun toiminta maasta poistamisen valvonnassa

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on vuonna 2017 pystynyt osallistumaan vain 24 palautukseen. Samaan aikaan poliisi on toteuttanut n. 400 saatettua palautusta. Palautusten määrä on ollut jatkuvassa kasvussa, mutta määrän odotetaan edelleen kasvavan voimakkaasti ensi vuonna. Tiedossamme on, että noin 11 000 kielteistä turvapaikkapäätöstä on edelleen käsittelyssä tuomioistuimissa.

Valtuutetulla on vuodelle 2018 budjettiin osoitettu 100 000 euron määräaikainen määräraha käytettäväksi maasta poistamisen valvontaan, mikä riittää yhden henkilön palkkakuluihin sekä rajoitettuun matkustamiseen. Yhden palautuslennon matkustuskulut ovat olleet jopa 5 000 euroa/lentolippu, koska ostettavien lentolippujen on oltava peruutuskelpoisia. Valvottavalle lennolle osallistuminen vie useita työpäiviä, koska palautuslennot Aasiaan ja Afrikkaan ovat raskaita ja edellyttävät työaikamääräysten takia runsaasti palautumisaikaa. Poliisin määrärahat palautuksiin ovat vuositasolla n. 10 miljoonaa euroa.

Määräaikainen, vuosittain katkolla oleva rahoitus ei mahdollista pitkäjänteistä valvontatehtävän hoitamista ja kehittämistä. Valtuutettu on käyttänyt valvontatehtävän rahoittamiseen lisäksi EU-projektirahoitusta, mikä päättyy vuoden 2018 puolivälissä.

Suomen turvapaikkapolitiikkaan kohdistuva kritiikki on viime aikoina kanavoitunut erityisesti maasta poistamisen vastustamiseen. Nykyisin myös poliisin sisäinen ohje lähtee siitä, että valvojan tulisi osallistua haastaviin palautuksiin. Euroopan rajaturvallisuusvirasto Frontex edellyttää, että valvoja on mukana palautuksen kaikissa vaiheissa. Frontex ei myöskään korvaa Suomelle niiden palautuslentojen kustannuksia, joilla ei ole mukana valvojaa.

Valtuutetun resurssitarve

Valtuutettu on vuonna 2017 toteuttanut valvontaa kolmen henkilötyövuoden verran. Kahden valvojan rahoitus on saatu 31.6.2018 päättyvän EU-hankkeen kautta (omarahoitusosuuden 25 % valtuutettu on kattanut omista toimintamäärärahoistaan). Vuosina 2017 ja 2018 käytössä on myös määräaikainen 100 000 € määräraha.

Valtuutettu katsoo, että valvontatehtävään osoitettu 100 000 määräraha tulee vakinaistaa valvontatehtävän hoitamiseksi. Lisäksi valvontaan tulee vuodelle 2018 osoittaa 300 000 euron lisärahoitus kasvaneen palautettavien määrän vuoksi.